

راوی سرّ درون

پنج قانون درباره شکل دهی رفتار حجاب

رضا اخوی

پاکدامن نباید خود را در معرض توجه قرار دهند؛ خواه در کوچه پس کوچه‌های فضای مجازی باشد و خواه در کوچه و بازار حقیقی.

۲. حجاب مادر؛ حجاب دختر

نقش آفرینی بی‌بدیل مادر، از مهم‌ترین راهکارهای شکل‌گیری حجاب در خانواده است، به ویژه در الگوپذیری دختر از مادر و تکرار روش پوشش و حجاب مادر در آینده. بی‌گمان، دختری که در خانه‌ای زندگی می‌کند که مادر خانه اهل حجاب و پوشش مناسب است و در رفتار و گفتار، اهل حیا و نجابت و رعایت مرزها باشد، ناخودآگاه و به طور طبیعی او نیز چنین روشی را می‌آموزد و خود در زندگی به کار می‌بندد و دختری باحجاب و پاکدامن پرورش خواهد یافت. اگر چنین شود، خود بهترین آموزش است. در غیر این صورت، گفته‌هایشان هیچ‌گونه اثری نخواهد داشت. به قول معروف:

خشک ابری که بود ز آب تهی

ناید از وی صفت آب دهی

از این رو امام صادق علیه السلام تأکید داشتند که با رفتار خود آموزنده باشید، نه گفتار و لقلقه زبان: «مردم را با غیر زیانتان [با عملتان] به سوی خدا بخوانید»^۱ و فرمودند: «خوشا به حال کسی که مادرش پاکدامن است»^۲.

۳. بازخوانی غیرت مردانه

غیرت، یعنی حراست از آنچه خداوند در اختیار مردان قرار داده و خشم و برآشفتنگی از تصاحب و دست‌اندازی دیگران در این حریم اختصاصی؛ غیرت مردانه، عاملی مهم در گزینش پوشش مناسب زنان و دختران است. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرمود: «خداوند هفت نفر را لعنت کرده، یکی از آن‌ها مردی است که نسبت به پوشش و عفت همسرش بی‌توجه است»^۳؛ و درباره نقش هیبت مرد در افزایش پوشش و عفت زن فرمودند: «هیبت مرد بر همسر خود، موجب فزونی پاکی اوست»^۴. بنابراین، بازخوانی غیرت مردانه و توجه به دستاوردهای فراوان آن در پاسداشت حریم خانوادگی و نیز کاهش تنش‌ها، بی‌اعتمادی‌ها و اختلاف‌ها، می‌تواند نقش بسزایی در شکل‌دهی حجاب در خانواده ایفا نماید.

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های خانواده ایرانی-اسلامی، انتخاب پوشش مناسب است. بی‌تردید، بین حجاب و عفاف، رابطه‌ای دو سویه برقرار است. حجاب ظاهر، در واقع بازتاب عفاف و طهارت درونی است. به تعبیر لطیف‌تر؛ حجاب، میوه عفاف است؛ از همین جهت نمی‌توان در باطن باعفت بود و در ظاهر بی‌حجاب! در واقع، حجاب، زبان گویای عفاف درون است و تا حدودی سر آن را افشاء می‌کند. از طرفی بدحجابی، در بسیاری از مواقع نشان‌دهنده کم‌رنگی و حال نزار درون آدمی است؛ همانگونه که امام علی علیه السلام فرمودند: «هر ظاهری باطنی متناسب با خود دارد؛ آنچه ظاهرش پاکیزه است، باطن آن نیز پاک خواهد بود و آنچه ظاهرش پلید است، باطن آن نیز پلید خواهد بود»^۱. بر اساس این باور، برای شکل‌گیری حجاب در خانواده، بسترها و بایسته‌هایی نیاز است تا در پرتو آن، این واجب قرآنی تحقق یابد و دستاوردهای مبارک آن، کام فرد، خانواده و اجتماع را شیرین نماید. در این مجال برخی از این بایدها و پیش‌نیازها بررسی می‌شود.

۱. بازتعریف هنرمندانه الگوها

چه بسا گذر زمان، غبار تردید بر باورها بنشانند و اسوه‌های ماندگار را از جایگاه الگو بودن، به جایگاه قداست و احترام تنزل دهد. اینجاست که ترسیم هنرمندانه و بازتعریف سخن و رفتار برگزیدگان الهی، ضرورت می‌یابد تا سبک زندگی آنان برای نسل امروز باورپذیر و عملی جلوه کند. همچنان که سیره و روش زندگی اسوه حجاب و عفاف، حضرت فاطمه علیها السلام برای امروز نیز کاربرد قطعی دارد. به عنوان مثال، این‌که حضرت فاطمه علیها السلام در مقابل مرد نامحرم نابینا چادر به سر کرد و فرمود: «اگر او مرا نمی‌بیند، من که او را می‌بینم»^۲، این روش ایشان برای امروز ما نیز بسیار کاربرد دارد. برای مایی که به بهانه مجازی بودن ارتباط‌ها، گاهی حریم حجب و حیا را می‌شکنیم. این‌که حضرت فاطمه علیها السلام در مقابل مرد نامحرم نابینا چادر به سر کرد، علتش همین بود که می‌خواستند حریم‌ها حفظ شود؛ حریم حیا و عفاف، حریم دل و دیده. یا این‌که حضرت زهرا علیها السلام فرمود: «برای زنان بهتر آن است که مردان نامحرم را نبینند و نامحرم‌ان نیز آنان را ننگرند»^۳. یعنی زنان عقیف و

۴. پاک‌سازی فضای خانه از جلوه‌های بی‌حجابی

از کاراترین شیوه‌های بروز و پذیرش حجاب، زدودن موانع شکل‌گیری آن است. بی‌تردید، پیشگیری از ورود ویروس‌های مزاحم این باور قرآنی و کنترل برنامه‌های ماهواره‌ای، فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی، پرهیز از هم‌نشینی با بدحجابان، منحرفین و... که هرکدامشان بخشی از ذهن و رفتار را آلوده کرده و رنگ‌باختگی حجاب را در پی خواهد داشت، می‌تواند نقش اثرگذاری در پاک‌سازی فضای خانه داشته باشد. امیرمؤمنان علیه السلام می‌فرمایند: «جلوه‌های عصمت و پاک‌ی، در نبود بسترهای گناه شکل می‌گیرد».^۱

۵. آموزش حجاب به فرزندان

یکی دیگر از راه‌های شکل‌گیری حجاب در خانواده، آموزش حجاب به کودکان در فضای خانه است که در واقع بستری برای رعایت آن در اجتماع خواهد بود. به عنوان مثال، پوشش کامل هنگام نماز، در واقع رعایت ادب در مقابل ساحت پروردگار را به فرزندان می‌آموزد تا در ساحت عمومی و انظار مردم نیز حریم الهی را پاس بدارند و احکام خدا را مراعات نمایند. همچنین تشویق‌های کلامی، خرید هدیه، تهیه کتاب‌ها و نرم‌افزارهای مناسب و خلاقانه، حضور در فضاهای معنوی همانند اماکن مقدسه، تهیه لباس زیبا و متناسب با فرهنگ دینی، برگزاری جشن تکلیف و... می‌تواند به جذاب‌سازی حجاب برای فرزندان بینجامد و با نقش بستن خاطرات خوشایند در ذهن آنان، باعث اشتیاق بیشترشان به رعایت حجاب و انتخاب پوشش مناسب گردد.

پی‌نوشت‌ها:

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۵۴.
۲. بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۹۱، ح ۱۶.
۳. همان، ص ۲۶۷.
۴. وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۲۴۶.
۵. علل الشرایع، ج ۲، ص ۲۵۱.
۶. بقره، ۲۳۰.
۷. مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۹۱.
۸. مواظ صدوق، ص ۵۵.
۹. نهج البلاغه، حکمت ۳۴۵.

”

امام صادق علیه السلام:
«مردم را با غیر
زبان‌تان [با
عملتان] به سوی
خدا بخوانید»